

Drazí bratři a sestry,

postní doba je časem obnovy pro církev, pro její společenství i pro jednotlivé věřící. Především je to však „doba příhodná“ (2 Kor 6,2). Bůh od nás nežadá nic než to, co nám předtím dal: „My milujeme Boha, protože on napřed miloval nás“ (1 Jan 4,19). On není vůči nám lhostejný. Každý z nás mu leží na srdci, zná nás jménem, stará se o nás, a když ho opustíme, hledá nás. Zajímá ho každý; jeho láska mu brání, aby byl lhostejný k tomu, co se nám přihodí. Stává se však, že pokud se nám daří dobře a žijeme v pohodlí, samozřejmě zapomínáme na ostatní (což se Bohu Otci nestává nikdy), nezajímáme se o jejich těžkosti, o jejich bolesti a nespravedlnosti, jimiž trpí... a naše srdce tak upadá do lhostejnosti. Zatímco já si žiji poměrně dobře a pohodlně, zapomínám na ty, jimž se dobře nedaří. Takovýto egoistický postoj lhostejnosti dnes nabral světový rozměr; až takový, že můžeme dokonce mluvit o globalizaci lhostejnosti. Jedná se o problém, jemuž se my jako křesťané musíme umět postavit.

Když se Boží lid obrátí k Boží lásce, nachází odpovědi na ty otázky, které mu trvale kladou dějiny. Jednou z nejnaléhavějších výzev, jíž se chci v tomto poselství zabývat, je globalizace lhostejnosti.

Lhostejnost vůči bližnímu i vůči Bohu je také pro nás křesťany skutečným pokušením. Proto v každé postní době potřebujeme slyšet volání proroků, kteří pozvedají svůj hlas a probouzejí nás.

Bůh není vůči světu lhostejný, ale miluje ho až tak, že za spásu každého člověka dal svého Syna. Vtělením, pozemským životem, smrtí a zmrtvýchvstáním Božího Syna se definitivně otevírá brána mezi Bohem a člověkem, mezi nebem a zemí. Církev je jakoby rukou, která drží tuto bránu otevřenou skrze hlásání Slova, slavení svátostí a svědectví víry, která se projevuje láskou (srov. Gal 5,6). Svět však má tendenci uzavírat se do sebe a zavírat onu bránu, skrze niž Bůh vstupuje do světa a svět do Boha. Tato ruka, kterou je církev, tedy nesmí být nikdy překvapená, když je odmítána, potlačována a zraňována.

Boží lid se proto potřebuje obnovovat, aby nezůstával lhostejný a aby se neuzavíral do sebe. Pro tuto obnovu bych vám chtěl předložit tři kroky k meditaci.

1. „Trpí-li jeden úd, trpí s ním všechny ostatní údy“ (1 Kor 12,26) – církev

Boží lásku, která rozbíjí onu smrtelnou uzavřenost, jíž je lhostejnost, nám přináší církev svým učením a především svým svědectvím. Můžeme však svědčit pouze o tom, co jsme předtím sami zakusili. Křesťan je někým, kdo umožní Bohu, aby ho oblékl do jeho dobroty a milosrdenství, aby ho oblékl do Krista, a tak se mohl stávat tím, čím je on – služebníkem Boha a lidí. Obřadem umývání nohou nám to dobře připomíná liturgie Zeleného čtvrtku. Petr nejprve nechtěl, aby mu Ježíš umýval nohy, ale potom pochopil, že Ježíš nechce být pouze příkladem toho, že i my máme umývat nohy jeden druhému. Tuto službu může vykonávat jen ten, kdo si nejprve nechal umýt nohy od Krista. Pouze on „má s ním podíl“ (Jan 13,8), a tak může sloužit člověku.

Postní doba je příhodným časem pro to, abychom se nechali obsluhovat Kristem, a tím se stávali takovými jako on. K tomu dochází, když nasloucháme Božímu Slovu a přijímáme svátosti, zvláště eucharistii. V ní se stáváme tím, co přijímáme: Kristovým tělem. Lhostejnost, která, jak se zdá, často získává nadvládu v našich srdcích, nenachází v tomto těle místo. Proto tedy ten, kdo je Kristův, patří k jedinému tělu, v němž nejsme k sobě navzájem lhostejní. „Trpí-li jeden úd, trpí s ním všechny ostatní údy, je-li některý úd vyznamenán, všechny ostatní údy se s ním radují“ (1 Kor 12,26).

Církev je *communio sanctorum*, protože na ní mají účast svatí, ale i proto, že je společenstvím svatých věcí: Boží lásky nám zjevené v Kristu a všech jeho darů. Mezi ně patří i odpověď těch, kdo se nechají zachvátit touto láskou. Ve společenství svatých a při účasti na Božích věcech nikdo nic nevlastní pouze pro sebe, ale to, co má, patří všem. A vzhledem k tomu, že jsme spojeni v Bohu, můžeme něco vykonat i pro vzdálené a pro ty, k nimž se svými vlastními silami nikdy nedostaneme; proto se s nimi a za ně modlíme k Bohu, abychom se všichni otevírali pro dílo jeho spásy.

2. „Kde je tvůj bratr“ (Gen 4,9) – farnosti a komunity

To, co bylo řečeno o církvi, musíme převádět do života farností a komunit. Dokážeme v těchto církevních společenstvích zakoušet svou příslušnost k jedinému tělu? K tělu, které zároveň přijímá i sdílí, co Bůh chce darovat? K tělu, které poznává své nejslabší, nejchudší a nejmenší údy a stará se o ně? Anebo se utíkáme ke všeobecné lásce, která se angažuje daleko ve světě, ale zapomíná na Lazara sedícího před našimi zavřenými dveřmi? (srov. Lk 16,19-31)

Abychom přijímali to, co nám Bůh dává, a aby to přinášelo plný užitek, je třeba překonávat hranice viditelné církve ve dvou směrech.

V první řadě tím, že se v modlitbě spojíme s církví v nebi. Když se pozemská církev modlí, vzniká společenství vzájemné služby a dobra, které se dostává až před Boží tvář. Spolu se svatými, kteří dosáhli své plnosti v Bohu, vytváříme společenství, v němž se lhostejnost překonává láskou. Církev v nebi není triumfující proto, že by se obracela zády k utrpení světa a radovala se sama. Svatí spíše mohou s radostí nazírat skutečnost, že Ježíšovou smrtí a zmrtvýchvstáním definitivně překonali lhostejnost, tvrdost srdce a nenávisť. Dokud toto vítězství lásky nepronikne do celého světa, svatí stále kráčí s námi jako poutníci. Tereza z Lisieux, učitelka církve, psala s přesvědčením, že nebeská radost z vítězství ukřižované lásky není úplná, dokud jen jediný člověk na zemi trpí a sténá: „Velice počítám s tím, že v nebi nebudu nečinná, a mým přáním je i nadále pracovat pro církev a pro duše“ (dopis 254 z 14. července 1897).

I my máme účast na zásluhách a na radosti svatých a oni zase mají účast na našem boji a touze po míru a smíření. Jejich radost z vítězství zmrtvýchvstalého Krista je pro nás důvodem, abychom měli sílu k překonávání různých forem lhostejnosti a tvrdosti srdce.

Na druhé straně je každé křesťanské společenství povoláno k tomu, aby překračovalo práh vztahů směrem k okolní společnosti, k chudým a vzdáleným. Církev je svou povahou misijní, není zahleděná do sebe, ale je posílána ke všem lidem.

Toto poslání znamená trpělivě svědčit pro toho, který chce přivést k Otci všechno a každého člověka. Svědectvím je to, co láska nemůže zamlčet. Církev následuje Ježíše Krista po cestě, která ji vede ke každému člověku, až na konec země (srov. Sk 1,8). Tak můžeme v každém bližním vidět bratra a sestru, za něž Kristus zemřel a vstal z mrtvých. To, co jsme dostali, dostali jsme i pro ně. A podobně všechno, co tito bratři vlastní, je darem pro církev a pro celé lidstvo.

Draží bratři a sestry, jak jen si přeji, aby se místa, kde se projevuje církev, zvláště naše farnosti a komunity, stávaly ostrovy milosrdenství uprostřed moře lhostejnosti!

3. „Posilněte svá srdce“ (Jak 5,8) – každý věřící

I jako jednotlivci víme, co je pokušení lhostejnosti. Jsme přesyceni šokujícími obrazy, které ukazují lidské utrpení, a zároveň cítíme svou neschopnost nějak reagovat. Co máme dělat, abychom se nenechali pohltit touto spirálou zděšení a nemohoucnosti?

Na prvním místě se můžeme modlit ve společenství pozemské a nebeské církve. Neignorujme sílu modlitby mnoha lidí! Iniciativa *24 hodin pro Pána*, k jejímuž slavení ve dnech 13. a 14. března vyzývám celou církev i na úrovni diecézí, se chce stát výrazem této potřeby modlit se.

Na druhém místě můžeme pomáhat skutky lásky a díky mnoha církevním charitativním organizacím se dostat k blízkým i vzdáleným. Postní doba je vhodná pro to, abychom prokázali zájem o druhého, třeba i jen malým, ale konkrétním výrazem spoluúčasti na našem společném lidství.

A konečně za třetí, utrpení druhého člověka je výzvou ke konverzi, neboť bratrova potřeba mi připomíná křehkost mého vlastního života a mou závislost na Bohu a na bratrech. Pokud pokorně prosíme o milost Boží a přijímáme omezenost svých možností, s důvěrou se odevzdáváme nekonečným možnostem, které obsahuje Boží láska. A budeme moci odolávat ďábelskému pokušení, jež nás vede k víře, že zachránit sebe i svět můžeme my sami.

Abychom překonávali lhostejnost a naši domnělou všemohoucnost, chtěl bych všechny požádat, aby tuto postní dobu prožívali jako cestu k formování svého srdce, jak by řekl Benedikt XVI. (encyklika *Deus caritas est*, 31). Mít milosrdné srdce neznámá mít slabé srdce. Kdo chce být milosrdný, potřebuje srdce silné, pevné, uzavřené pro pokušitele, ale otevřené pro Boha. Srdce, které se nechá proniknout Duchem a přivést na cesty lásky, jež směřují k bratřím a sestrám. Srdce ve své podstatě chudé, které poznává vlastní ubohosti a vydává se pro druhého.

Proto, draží bratři a sestry, v této postní době toužím modlit se spolu s vámi ke Kristu: „*Fac cor nostrum secundum cor tuum*“ – „*Učiň srdce naše podle srdce svého*“ (prosba z litaní k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu). Pak budeme mít silné a milosrdné, bdělé a obětavé srdce, které se nenechá uzavřít do sebe a neupadne do víru globalizované lhostejnosti.

S tímto přáním vás ujišťuji o své modlitbě za to, aby každý věřící a každé církevní společenství plodně prožívalo postní dobu, a prosím vás, abyste se modlili za mne. Ať vám Pán žehná a Panna Maria ať vás ochraňuje.

Ve Vatikánu 4. října 2014 na svátek svatého Františka z Assisi

FRANTIŠEK